МАТЕРИЈАЛИ ЗА УЧЕЊЕ ПО ПРЕДМЕТОТ

МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК

5

ЗА УЧЕНИЦИТЕ ОД ДРУГИТЕ ЗАЕДНИЦИ ЗА ПЕТТО ОДДЕЛЕНИЕ

Ирена Трајкоска

Биро за развој
на образованието

МАТЕРИЈАЛИ ЗА УЧЕЊЕ ПО ПРЕДМЕТОТ

МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК

5

ЗА УЧЕНИЦИТЕ ОД ДРУГИТЕ ЗАЕДНИЦИ ЗА ПЕТТО ОДДЕЛЕНИЕ

Ирена Трајкоска

Биро за развој
на образованието

СОДРЖИНА

ТЕМА I

ЈАС И МОЕТО СЕМЕЈСТВО, ДОМОТ И МОИТЕ ПРИЈАТЕЛИ

ПОЗДРАВУВАЊЕ ... 6
ПРИЈАТЕЛИ ОД МОЈАТА УЛИЦА ... 8
МОЕТО СЕМЕЈСТВО ... 9
РОДНИНИ ... 10
МОИТЕ СОСЕДИ ... 11
ЖИВОТОТ НА МОЈАТА УЛИЦА ... 12
ОПИС НА МОИТЕ СОСЕДИ ... 14
ТВОРИМЕ ПО СЛИКИ ... 15
МААЛСКИ ФУДБАЛ ... 16
МОЈОТ ДОМ ... 18
МАКЕДОНСКА АЗБУКА ... 22
А, М ,Е, Л, С, И ... 23
Н, О, В, У, К, Т ... 24
Ј, Р, Д, Б, П, Ш ... 26
З, Г, Ж, Ц, Ч ... 27
Ѓ, Ќ, Љ, Њ ... 28
Ф, Х, Џ, Ѕ ... 29

ТЕМА 1

ЈАС И МОЕТО СЕМЕЈСТВО, ДОМОТ И МОИТЕ ПРИЈАТЕЛИ

ЈАС, МОЕТО СЕМЕЈСТВО, ДОМОТ И МОИТЕ ПРИЈАТЕЛИ

Поздравување

СЛУШАМЕ/ЧИТАМЕ/ РАЗГОВАРАМЕ

Како си ти?/Како сте вие?

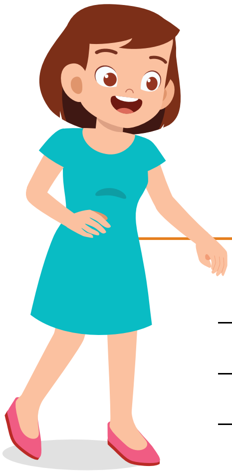

– Добар ден, наставничке!
– Добар ден!
– Ајде повели!
– Благодарам.

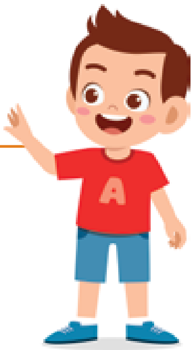

– Добар ден, госпоѓа Вера!
– Добар ден, момче!
– Како сте, госпоѓа Вера?
– Благодарам, добро сум.

– Здраво, Бајрам!
– Здраво, Никола! Како си?
– Добро сум, а ти?
– И јас сум добро!

– Добар ден!
– Добар ден, повелете!
– Имате леб?
– Да, има. Повелете, 20 денари!
– Благодарам, пријатен ден!

Да бидеме љубезни

Добар ден!
Добро утро!
Повели!
Повелете!
Извинете!
Молам.
Благодарам.
Господин, господине!
Госпоѓа, госпоѓо!
Пријатен ден! Убав ден!

Дали има...?

Да, има...

Не, нема...

– Добро утро!

– Добро утро, повели!

– Дали има стрипови со Супермен?

– Да, повели!

– Благодарам.

– Убав ден!

– Здраво, Лела!

– Здраво, Сара!

– Ај, те молам, дај ми ја топката!

– Повели!

– Добровечер!

– Здраво, малечок!

– Како сте господине Миле?

– Добро сум, благодарам, како си ти?

– И јас сум добро, благодарам.

– Поздрави ги родителите!

– Ви благодарам!

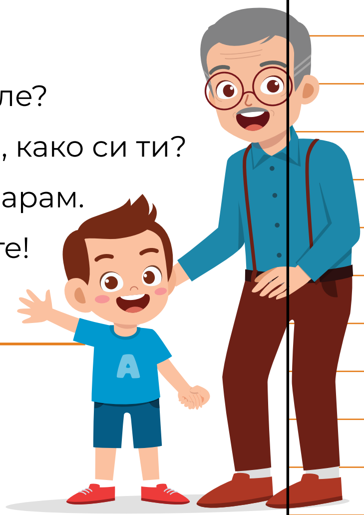

...., како сте?

...., добро сум. Како ....?

...., и јас ....

Вежба

На линиите напишете дијалог кој се одвива во училишната библиотека!

....

...., повели?

Дали ја .... книгата „Оливер Твист“ од Чарлс Дикенс.

Да, ја има, ...

.... многу.

Споредуваме

Како на твојот мајчин јазик се кажуваат поздравите?

ПРИЈАТЕЛИ ОД МОЈАТА УЛИЦА

СЛУШАМЕ/ЧИТАМЕ/ РАЗГОВАРАМЕ

Ова се моите пријатели од улицата каде што живеам: Адријан, Елиф, Мелек, Ариф.

Ова е **Адријан**. Има десет години.
Тој е петто одделение.

Ова е **Мелек**, таа е петто одделение, исто така.

Ова е **Ариф,** тој има единаесет години.
И тој е петто одделение.

Ова е **Елиф**. Елиф има девет години.
Таа е четврто одделение.

Кој е ова? Кои се овие?
Ова е... Овие се...

– Здраво, Арбен!
– Здраво, Јана!
– Кои се овие деца со тебе?
– Ова е Тони, а ова е Миха.
– Здраво, драго ми е.

– Кој е тој на улицата?
– Тој е Хари.
– А која стои до него?
– Таа е Милица.

Броеви

1 (еден)
2 (два)
3 (три)
4 (четири)
5 (пет)
6 (шест)
7 (седум)
8 (осум)
9 (девет)
10 (десет)

11 (единаесет)
12 (дванаесет)
13 (тринаесет)
14 (четиринаесет)
15 (петнаесет)
16 (шеснаесет)
17 (седумнаесет)
18 (осумнаесет)
19 (деветнаесет)
20 (дваесет)

Прво одделение
Второ одделение
Трето одделение
Четврто одделение
Петто одделение

Вежба

Претстави ги двајцата другари кои седат најблиску до тебе во училиште!

Ова е .... Има
.... години.
Таа е ....
.... Има ....
Тој е ....

МОЕТО СЕМЕЈСТВО

СЛУШАМЕ/ЧИТАМЕ/РАЗГОВАРАМЕ

А: Кои се овие луѓе?

Б: Овие се моите најблиски од семејството.

А: Имаш две баби?

Б: Да, имам две баби.

А: Аха, еве еден и уште еден дедо, двајца дедовци.

Б: Да. А ова е татко ми. Ова е мајка ми.

А: Кој е ова?

Б: Ова е брат ми.

А: Имаш сестра?

Б: Не, немам сестра.

Кој е ова?
Ова е...
Кои се овие?
Овие се...
Баба ми
Мајка ми
Татко ми
Дедо ми
Брат/браќа
Сестра/сестри
Имам/немам

Вежба

Напиши дијалог по примерот.

А: Имам **една сестра**, а имам и **двајца браќа**.

Б: Јас **немам браќа**, имам **две сестри**.

Еден/една/едно
Два/две
Еден/двајца/тројца/четворица/петмина

Споредуваме

Како на твојот мајчин јазик се кажува: мајка, татко, брат, сестра?

РОДНИНИ

СЛУШАМЕ/ЧИТАМЕ/ РАЗГОВАРАМЕ

Братучетка ми
Братучед ми
Вујко, вујна, тетка, чичко, стрина

Имам многу роднини.

Ова е чичко ми, а ова е стрина ми.

Јас немам тетка и тетин. Имам вујко.

Вујко ми и вујна ми имаат две деца. Тие ми се братучеди.

Ова е братучетка ми Тара.

Тоа е братучед ми Милош.

Вежба

Одговори на прашањата:

– Како се викаат твоите чичко и стрина?
– Имаш ли тетин и тетка?
– Имаш ли братучеди?
– Наброј ги твоите најблиски роднини!

Во рамката, нацртај го ликот на членот од семејството со кој си најблизок/најблиска! На линиите подолу, претстави го! На пример: Ова е братучетка ми Елена. Има 15 години.

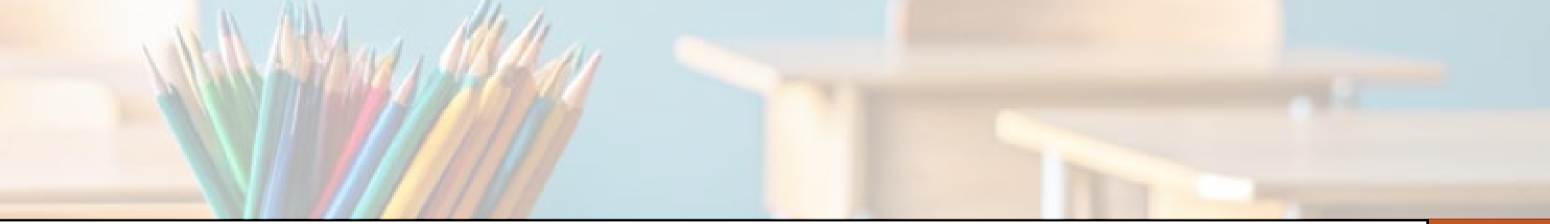

МОИТЕ СОСЕДИ

СЛУШАМЕ/ЧИТАМЕ/ РАЗГОВАРАМЕ

Ова се моите соседи. Тие се добри луѓе.

Јас живеам во куќата број 10.

Ова е соседот Алдо, тој живее во куќата број 11. Ова е Марија. Таа живее во куќата број 12.

Ние сме соседи. На улицата има само куќи, нема згради.

Дали вие имате многу соседи?

Јас, ти, тој – еднина
Ние, вие, тие – множина

Јас живеам,
ти живееш,
тој/таа/тоа живее.

Ние живееме,
вие живеете,
тие живеат.

Сосед/соседи
Добар/добри
Куќа/куќи
Зграда/згради
Улица/улици
Човек/луѓе

Вежба

Пополни со форми од глаголот живеам и личните заменки.

Јас .... на улица .... А ти?

....

Ова е .... Таа .... на улица ....

.... живееме на улица .... број ....

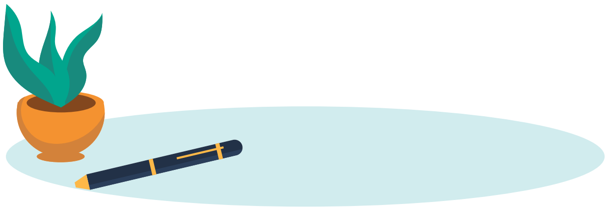

Споредуваме

Како на твојот мајчин јазик се вели: Соседот е близок како брат?

ЖИВОТОТ НА МОЈАТА УЛИЦА

ЧИТАМЕ

Јас сум Али. Јас и моето семејство живееме во прекрасно соседство. Живееме на улицата „Есенска“, број 18. Улицата е широка и голема. Има млади и стари соседи.

На „Есенска“, во есен е топло. На улицата има многу дрва. На крајот на улицата има едно посебно дрво, круша. На крушата има убави плодови. Сите соседи се собираат кај дрвото за да се дружат и да разговараат.

Каде? Како? Што?

се дружи, се дружам, се дружиш
разговара, разговарам, разговараш
плод, плодови
дрво, дрва
живот/животи
млад, млада, младо, млади
стар, стара, старо, стари
прекрасен, прекрасна, прекрасно, прекрасни
топол, топла, топло, топли
посебен, посебна, посебно, посебни

РАЗГОВАРАМЕ

- Каде живее детето Али?
- Во какво соседство живее Али?
- Како се вика неговата улица?
- Што има посебно на крајот на улицата?
- Каде се собираат соседите од Есенска“?

ЧИТАМЕ

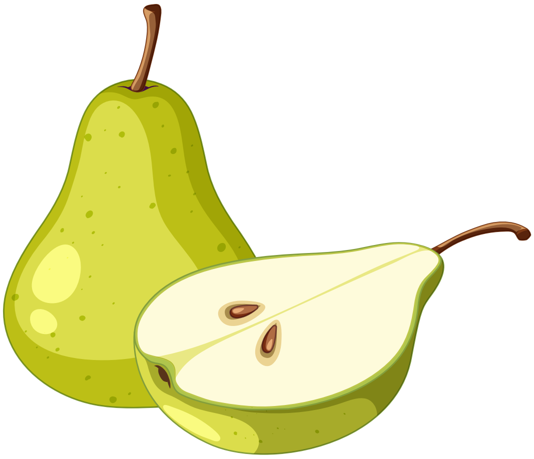

КРУША

Крушата е чудна чаша
до врв полна слатка каша.
Ене, една кренал ежот
да измери колку тежи.
Кај нас велат: Земи круша,
рани душа, да те слуша.

Петре М. Андреевски
(*Касни – порасни*)

РАЗГОВАРАМЕ

Одбери ги точните одговори!

Што е крушата?
а) чудна чаша
б) празна чаша

Кој кренал круша?
а) ежот
б) детето

Што вели поетот:
„Земи круша, ...**."**

ОПИС НА МОИТЕ СОСЕДИ

ГОВОРИМЕ – ТВОРИМЕ

Во рамката, нацртај ги соседите! Потоа, опиши ги пред твоите другарчиња!

За да биде описот убав, користи ги зборовите од нашата *Банка на зборови*: **висок**, **низок**, **млад**, **стар**, **љубезен**, **мил**, **добар**.

СЛУШАМЕ И ЧИТАМЕ

Добри соседи

Добра вечер, сосетке!
Уф, ама сум жедно.
Дај ми малку водичка,
само голтче едно.

Ќе ти дадам, ќе ти дадам,
добро што ми спомна.
Штом си жедно, еве ти ја,
еве, цела стомна.

Благодарам сосетке,
што ми душа зблажи.
штом нешто ти притреба
мене ти ми кажи.

J. J. Змај
(*Песни*)

ТВОРИМЕ ПО СЛИКИ

Есента на мојата улица

Напиши три (3) до пет (5) реченици за она што го гледаш на сликата/илустрацијата..

На пример, вака:

Ова е мојата улица. На уливата има многу куќи. Во куќите живеат моите соседи. Тие се добри луѓе. Во есен, на улицата има лисја. Соседите ги собираат лисјата. И децата собираат лисја. Ја сакам мојата улица во есен.

БАНКА НА ЗБОРОВИ:

улица, моја, живее, има, собира, сака, нема, сосед, соседи, лисја, есен.

МААЛСКИ ФУДБАЛ

ЧИТАМЕ

Ѕвончето заѕвони. Пред вратата се сите деца од улицата. Го викаат Али надвор. Го викаат за да играат фудбал. Денот е долг, има време и за фудбал и за учење.

– Али, земи ја твојата фудбалска топка, те молам! – рече еден од другарите по име Блерим.

Али ги сака неговите другари од улицата. Го сака и фудбалот. Ја зема топката. Се облекува и заедно со другарите оди во паркот.

ѕвонче
ѕвони, ѕвонам, ми ѕвони
заѕвони, заѕвонам
вика, викам
ме вика, ме викаат
зема, земав, земи
рече, реков, рече
излезе, излегов, излезе
се облекува, се облекувам, се облекуваш.

РАЗГОВАРАМЕ

- Кој го повика Али надвор?
- Кој го замоли да ја земе неговата топка?
- Што сака Али?
- Каде оди Али со другарите?

Споредуваме

Како на твојот мајчин јазик се вели: Пријателите и соседите се богатство?

Вежби

1. Поврзи ги левата и десната колона!

Пред вратата беа	има време и за фудбал и за учење.
Се облече и	сите деца од улицата.
Денот е долг,	заедно со другарите отидоа во паркот.
Го викаат за да	играат фудбал.

2. Опиши ја топката на Али! Користи ги зборовите: голема, мала, бела, црна, шарена, убава!

....

3. Дали зборовите се на вистинското место во реченицата? Подреди ги!

На мојата куќи многу има улица.

....

Број 20 на живеам јас.

....

Ги сакам на мојата улица живеат кои моите пријатели многу.

....

МОЈОТ ДОМ

ЧИТАМЕ И РАЗГОВАРАМЕ

Мојот дом е на улица „Есенска“, број 20. Куќата е бела и има еден кат и поткровје.

На првиот кат има ходник, голема дневна соба, трпезарија и кујна, голема бања и гостинска соба.

На поткровје сите имаат соба за спиење и одмор и уште една голема бања.

Јас навистина имам голема куќа!

Вежби

Во коцките, нацртај ги собите од твојот дом! Означи во секое поле како се вика таа соба: кујна, дневна, детска, спална за родители, ходник.

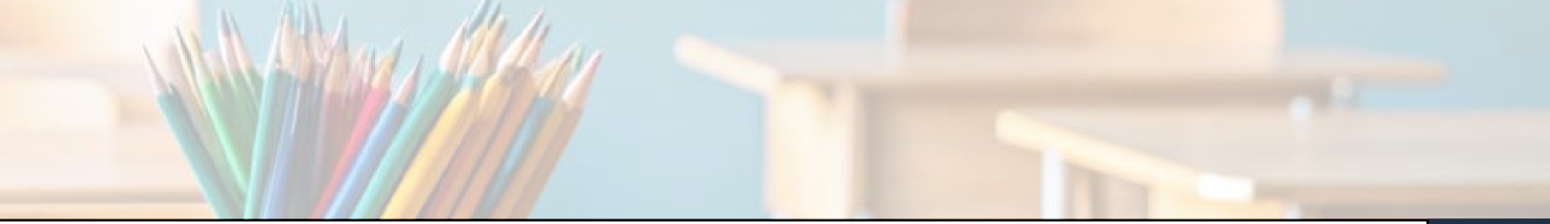

СЛУШАМЕ И ЧИТАМЕ

ДОЦНА ЕСЕН

Сите зрели плодови
есента ги стресе,
сочни витамини
кај нас дома внесе.
На пазарот сега
сè што сакаш има,
доцна есен дојде
со зимница за зима.

Наум Попески

зрел, зрела, зрело, зрели
сочен, сочна, сочно, сочни
плод, плодови
пазар, пазари
есен
доцна

Вежба

Во есен има .... плодови. Тие имаат ....

На .... сега има сè што сакаш.

СЛУШАМЕ И ЧИТАМЕ

КОЈ Е НАЈСКАП?

Орхановиот дедо праша:

– Кого ти најмногу го сакаш?

– Тебе, – одговори Орхан.

Орхан доби сладолед.

Орхановата баба праша:

– Кого ти најмногу го сакаш?

– Тебе, – одговори Орхан.

Орхан доби чоколада.

Орхановиот татко праша:

– Кого ти најмногу го сакаш?

– Тебе, – одговори Орхан.

Орхан појде во кино.

Орхановата мајка праша:

– Кого ти најмногу го сакаш?

– Тебе, – одговори Орхан.

Орхан е на летачка чинија во Луна паркот.

Денес кај Орхан дојдоа гости.

– Орхан, кого ти најмногу го сакаш? – праша еден од дојдените.

Таму беа дедо му, баба му, татко му и мајка му.

Орхан не одговори, туку веднаш се извлече на улица.

Неџати Зекирија
(*Децата од нашата улица*)

РАЗГОВАРАМЕ

- Кому Орхан му кажа дека го сака најмногу?
- Дали добиваше подароци за своите одговори?
- Каде го однесе татко му?
- Каде го однесе мајка му?
- Што им рече Орхан на гостите, кого го сака најмногу?

чоколада, чоколади

сладолед, сладоледи

летачка чинија/ летачки чинии

кино, кина

гостин,гости

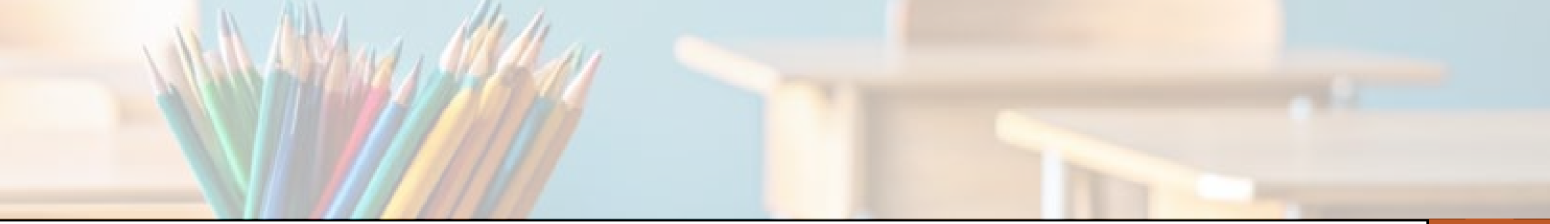

ЧИТАМЕ

ЗЛАТЕН КЛАС

Буква по буква – зборче:
Ана, Јана или Борче.
Зборче по зборче – реченица,
од букви кирилски – везеница,
налик на клас од пченица!
За тебе, за мене, за сите нас,
целата АЗБУКА во златен клас!

Киро Донев
(*Тајни незнајни*, Македоника литера 2023)

МАКЕДОНСКА АЗБУКА

Македонската азбука има 31 глас и за секој има соодветна буква. Буквите се пишуваат печатно и ракописно. Печатните букви ги изучи минатата година: аА, бБ, вВ, гГ, дД, ѓЃ, еЕ, жЖ, зЗ, ѕЅ, иИ, јЈ, кК, лЛ, љЉ, мМ, нН, њЊ, оО, пП, рР, сС, тТ, ќЌ, уУ, фФ, хХ, цЦ, чЧ, џЏ, шШ.

Оваа година ќе ги изучиш ракописните букви од македонската азбука.

Македонска азбука со ракописни букви

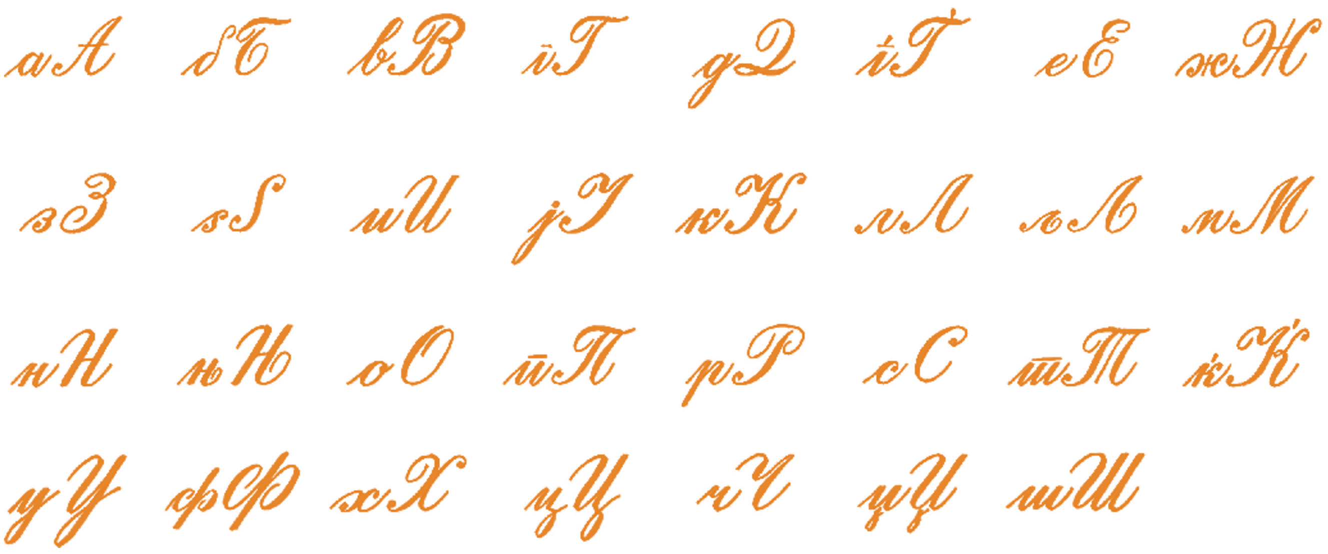

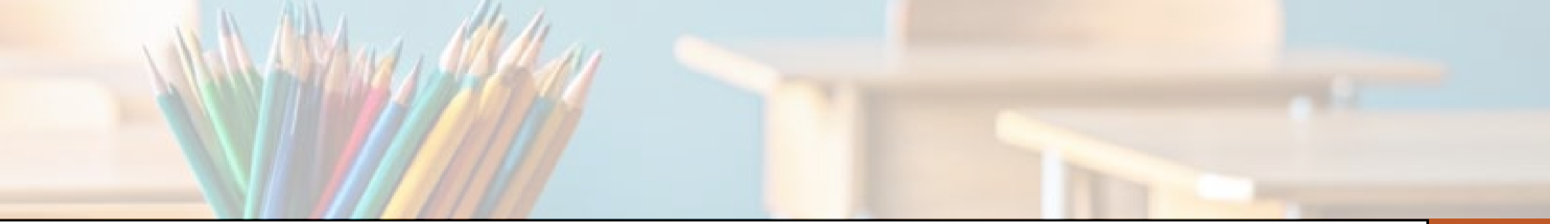

Македонска азбука – учиме ракописни букви

а А	АВИОН	
м М	МАСА	
е Е	ЕЛЕН	

Напиши ги со ракописни букви зборовите: Ема, мама, ама

л Л	ЛЕБ	
с С	СОНЧОГЛЕД	
и И	ИГЛА	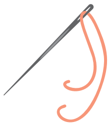

Да играме: На буква, на буква

Вежба

Напиши ги со ракописни букви речениците што следуваат! Проверете заедно со другарчето дали ви се точно напишани!

– Ема и Симо се мали.

– И Миле е мал.

– Лили е мала, ама има сила.

Македонска азбука – учиме ракописни букви

нН	НОС	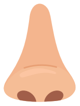
оО	ОГЛЕДАЛО	
вВ	ВОЗ	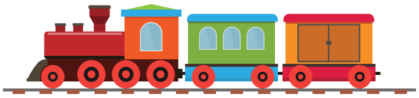
уУ	УВО	
кК	КОМПИР	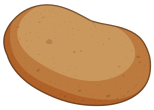
тТ	ТРОТИНЕТ	

Да играме: На буква, на буква

Вежба

Следните реченици напиши ги со ракописни букви:

– Томи и Вале се смеат.

– Лела е во кино.

– Мими има мало носе.

СЛУШАМЕ И ЧИТАМЕ

Ветер

Ветерот знае силно да дува
и на ридот и во долината.
Но, од него најмногу се чува
дрвото што стои само на голината.

Михо Атанасовски
(*Еден лав плаче од страв*)

Вежба

Нацртај како изгледа природата од твојот прозорец кога дува ветер!

Македонска азбука – учиме ракописни букви

ј Ј	ЈАБОЛКО	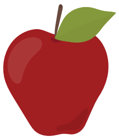
р Р	РИС	
д Д	ДИНОСАУРУС	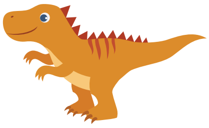
б Б	БЛУЗА	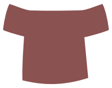
т Т	ПРОЗОРЕЦ	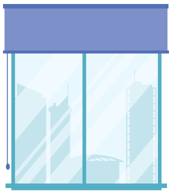
ш Ш	ШИШЕ	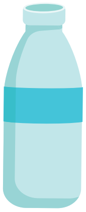

Да играме: На буква, на буква

Вежба

Следните реченици напиши ги со ракописни букви:

– Раде и Дара јадат штрудла.

– Во шишето има сок.

– Тој диносаурус е многу стар.

Македонска азбука – учиме ракописни букви

зЗ	ЗЕМЈА	
гГ	ГЛАВА	
жЖ	ЖАБА	
цЦ	ЦВЕКЛО	
чЧ	ЧОКОЛАДО	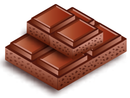

Да играме: На буква, на буква

Вежба

Следните реченици напиши ги со ракописни букви:

– Мира би го сменила цвеклото за чоколадо.

– Жешкото време направи метеж во барата, живеалиштето на жабата.

– Глисерот е на брегот, ве чека тебе и Зејна за да патувате низ езерото.

Македонска азбука – учиме ракописни букви

ѓ Ѓ	ЃЕВРЕК	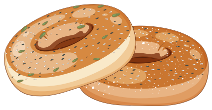
ќ Ќ	ЌЕБЕ	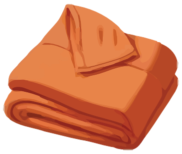
љ Љ	ЉУБИЧИЦА	
њ Њ	КОЊ	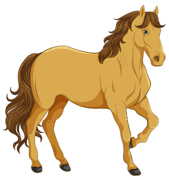

Да играме: На буква, на буква

Вежба

Следните реченици напиши ги со ракописни букви:

– Љубица е среќна, јаде топол ѓеврек.

– Ќебето е за во зима.

– Љубовта на Соња кон коњите е голема.

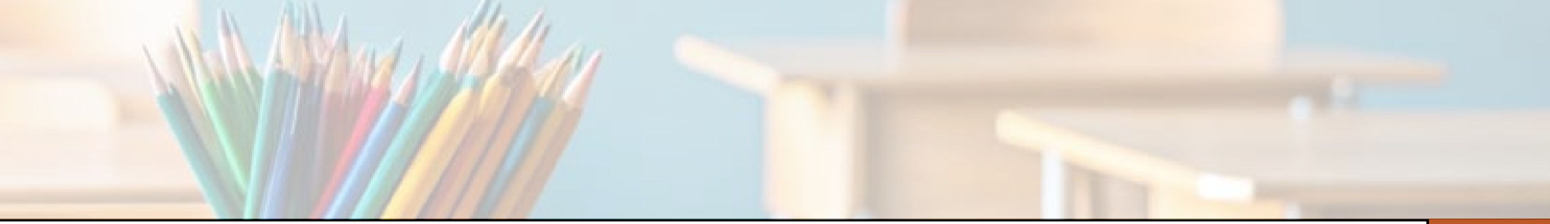

Македонска азбука – учиме ракописни букви

Да играме: На буква, на буква

	ФЕН	
	ХУЛАХОПКИ	
	ЏАМИЈА	
	ЅВОНЧЕ	

Да играме: На буква, на буква

Вежба

Следните реченици напиши ги со ракописни букви:

– Џемиле се подготви за да оди во џамија.

– Ѕуницата е убава.

– Со фенот ја сушам косата.

– Хулахопките се во бела боја.